

natuurtoets

Natuurtoets rotonde N733 Oude Deventerweg te Enschede

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving

Opdrachtgever

Provincie Overijssel

Status

concept

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Natuurtoets rotonde N733 Oude Deventerweg te Enschede

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving

Projectcode	Datum	Status
18-299	24 augustus 2018	concept

Auteur(s)

R. (Rutger) Olthof

Tweede lezer

A. (Adriaan) de Gelder

Opdrachtgever

Provincie Overijssel

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Olthof, R. (2018). Natuurtoets rotonde N733 Oude Deventerweg te Enschede. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving. Rapport 18-299. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doelstelling	3
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling	3
2. Kader en methode	5
2.1 Wettelijk kader	5
2.2 Onderzoeksmethode	6
3. Gebiedsbescherming en houtopstanden	8
3.1 Natura 2000	8
3.2 Natuurnetwerk Nederland	9
3.3 Bescherming houtopstanden	9
4. Soortbescherming	11
4.1 Flora	11
4.2 Zoogdieren	12
4.3 Broedvogels	14
4.4 Amfibieën	16
4.5 Overige soortgroepen	17
5. Geraadpleegde bronnen	18
Bijlagen	
Bijlage 1 – Voorlopige inrichtingsschets	
Bijlage 2 – Leefgebied Kamsalamander	

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

De Provincie Overijssel heeft het voornemen om de kruising van de N733 (Oldenzaalsestraat) met de Oude Deventerweg – Landweerweg om te vormen tot een verkeersrotonde om de verkeersveiligheid ter plekke te vergroten. Wet- en regelgeving voor bescherming van natuur verplichten vooraf te toetsen of de voorgenomen werkzaamheden conflicteren met beschermde natuurwaarden.

Gebiedsbescherming

- Gezien de aard van de werkzaamheden, de afstand tot Natura 2000-gebied en de tussenliggende infrastructuur en bebouwing zijn -met uitzondering van stikstofdepositie- negatieve effecten op instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden op voorhand met zekerheid uit te sluiten.
- Gezien de tijdelijke aard van de werkzaamheden, reeds aanwezige verstoring door verkeer en het feit dat de verkeersintensiteit bij de ingebruikname niet toeneemt zijn geen negatieve effecten op NNN-gebied te verwachten.

Houtopstanden

Voor enkele te kappen bomen binnen het plangebied geldt een herplantplicht (Wet natuurbescherming)

Soortbescherming

- In het plangebied zijn geen potentiële vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Schade aan onmisbaar foerageergebied en onmisbare vliegroutes zijn eveneens niet te verwachten.
- Mogelijk komt Grote bosmuis voor binnen het plangebied. Bij werkzaamheden aan bos(randen) gaat mogelijk leefgebied van Grote bosmuis verloren. Overige grondgebonden zoogdieren zonder provinciale vrijstelling worden niet verwacht.
- Tijdens aanvullend onderzoek naar Kamsalamander is de aanwezigheid van deze soort in een poel buiten het plangebied vastgesteld. Binnen het plangebied is in ruigtes en bosgebied geschikt overwinteringshabitat van Kamsalamander aanwezig. Overige amfibieën zonder provinciale vrijstelling worden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden uitgesloten.
- In het plangebied en in de directe omgeving van het plangebied zijn geen (potentiële) nestlocaties of onmisbare foerageergebieden aangetroffen van vogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Wel is binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden broedbiotoop aanwezig voor algemene vogelsoorten als Houtduif, Ekster, Roodborst, Winterkoning, Merel en Turkse tortel.
- In het plangebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van flora, reptielen, ongewervelden en vissen aangetroffen of te verwachten die bescherming genieten, uitgezonderd soorten waarvoor een vrijstelling van ontheffingsplicht geldt in de provincie Overijssel.

Advies en vervolgstappen

- We adviseren om - zodra meer concrete plannen bekend zijn - met het rekenprogramma AERIUS de stikstofdepositie op Natura 2000-gebied Lonnekermeer en overige Natura 2000-gebieden in beeld te brengen voor de werkzaamheden in de aanlegfase.
- Voor Grote bosmuis kan worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode zoals de Gedragscode voor Waterschappen of gedragscode 'Provinciale infrastructuur'. Door te werken volgens een dergelijke gedragscode is het aanvragen van ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming niet noodzakelijk. Van belang is om de maatregelen die nodig zijn voor Grote bosmuis vast te leggen in een ecologisch werkprotocol, zodat aantoonbaar gewerkt wordt conform de gedragscode.
- Door voorgenomen kap- en snoeiwerkzaamheden gaat overwinteringshabitat van Kamsalamander permanent verloren waardoor het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk is.
 - Met het oog op mogelijk aanwezige broedvogels adviseren we om kap- en snoeiwerkzaamheden uit te voeren in de winterperiode. Gezien de aanwezigheid van overwinterende kamsalamanders is het van belang dat de bodem gedurende de kap- en snoeiwerkzaamheden zoveel mogelijk ongemoeid blijft. Dit is mogelijk door stobben te laten zitten en betreding door voertuigen zoveel mogelijk te beperken. De resterende stobben dienen verwijderd te worden buiten de winterrustperiode van Kamsalamander. De winterrustperiode van Kamsalamander loopt globaal van augustus tot en met maart.
 - Daarnaast adviseren we om het snoeiafval te deponeren in het overblijvende overwinteringsgebied om de kwaliteit van aanwezig overwinteringsgebied te waarborgen. Dit is mogelijk door het plaatsen van bijvoorbeeld takkenrillen en boomstammen.
- Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren en verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdieren en amfibieën met een provinciale vrijstelling verloren gaan. Voor deze soorten geldt in voorliggende situatie automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is.
- Werkzaamheden mogen geen broedplaatsen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen. Dit is mogelijk door de werkzaamheden uit te voeren tussen half oktober en 1 maart. Wanneer werkzaamheden binnen deze periode worden uitgevoerd adviseren we om een broedvogelcontrole door een ter zake deskundige uit te laten voeren.
- We adviseren -rekening houdend met het zorgbeginsel (art 1.11 Wet natuurbescherming)- om de werkzaamheden niet uit te voeren tussen zonsondergang en zonsopgang in verband met mogelijke lichtverstoring op vleermuizen die gebruik maken van de laanbeplanting langs de Oude Deventerweg en Landweerweg als vliegroute.
- De invasieve exoot Reuzenbalsemien is binnen het plangebied aangetroffen. We adviseren om drie opéénvolgende jaren in juni-juli de plekken met Reuzebalsemien te bestrijden. Het uittrekken van de planten is arbeidsintensief maar een zeer effectieve methode bij de bestrijding van de reuzenbalsemien. Het maaisel en eventueel ontgraven grond met Reuzenbalsemien dient gescheiden afgevoerd te worden naar een gecertificeerd bedrijf of zodanig te hergebruiken dat verdere verspreiding van Reuzenbalsemien voorkomen wordt.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

De Provincie Overijssel heeft het voornemen om de kruising van de N733 (Oldenzaalsestraat) met de Oude Deventerweg – Landweerweg her in te richten tot een rotonde om de verkeersveiligheid ter plekke te vergroten. In de toekomst wordt het kruispunt zwaarder belast door ontwikkelingen in de ruime omgeving wat mogelijk leidt tot knelpunten in de verkeersdoorstroming. Deze natuurtoets is bedoeld om inzicht te krijgen in mogelijke effecten op aanwezige natuurwaarden die op kunnen treden als gevolg van voorgenomen werkzaamheden ten behoeve van de herinrichting. Wet- en regelgeving voor bescherming van natuur verplichten vooraf te toetsen of activiteiten conflicteren met beschermde natuurwaarden.

Voorliggende rapportage gaat eerst in op de beoogde ontwikkeling (§1.2). Hoofdstuk 2 beschrijft het wettelijk kader en de onderzoeksmethodiek. Vervolgens wordt een effectanalyse en -beoordeling gegeven ten aanzien van beschermde gebieden (hoofdstuk 3) en soorten (hoofdstuk 4). In hoofdstuk 5 zijn de geraadpleegde bronnen vermeld.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling

Het plangebied beslaat de kruising van de N733 (Oldenzaalsestraat) met de Oude Deventerweg – Landweerweg tussen Lonneker en Oldenzaal. Daarnaast behoren ook enkele aanliggende percelen die benodigd zijn om het voornemen te kunnen realiseren tot het plangebied (zie figuur 1.1). De aanliggende percelen bestaan uit bosgebied rondom de kavel van Oldenzaalsestraat 1009, braakliggend terrein van een voormalige houtzagerij en een graslandperceel ten oosten van de N733. Bebouwing en permanent oppervlaktewater ontbreekt binnen het plangebied. Het plangebied wordt aan de zuid- en oostzijde grotendeels omgeven door agrarisch gebruik en aan de westzijde door bosgebied. Noordelijk van de kavel Oldenzaalsestraat 1009 bevindt zich een paardenweide met in het midden een poel.

Figuur 1.1 Ligging plangebied (rood omlijnd)

De huidige kruising wordt omgevormd tot een verkeersrotonde. De rotonde wordt circa 75 meter ten noorden van het huidige kruispunt gerealiseerd. De Oude Deventerweg en Landweerweg worden deels verlegd zodat ze in de toekomst aansluiting vinden met de rotonde. Een voorlopig ontwerp van de nieuwe situatie is weergegeven in bijlage 1. De oorspronkelijke landweg Oude Deventerweg – Landweerweg wordt in stand gehouden doordat het wegedeelte wat niet meer voor autoverkeer toegankelijk wordt, in de toekomst een recreatieve functie als voet/fietspad krijgt. Langs het oorspronkelijke tracé van de Oude Deventerweg wordt aan de zuidzijde van de kavel Oldenzaalsestraat 1009 laanbeplanting aangebracht. Door het verleggen van de Oude Deventerweg en Landweerweg worden diverse bomen gekapt. Overige bomen blijven behouden. Naast de werkzaamheden aan verharding en kapwerkzaamheden worden graaf- en grondverzetwerkzaamheden uitgevoerd, kabels getrokken en aanwezige greppels gedempt.

2. Kader en methode

2.1 Wettelijk kader

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (Staatsblad 2016) regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden. In dit rapport gaan wij in op de gebieds- en soortbescherming. Conform de vraagspecificatie gaan we niet in op de bescherming van houtopstanden. Voor de volledige wettekst van de Wet natuurbescherming verwijzen wij naar: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-01-01>. In onderstaand kader 2.1 geven we een samenvatting van de relevante wetteksten.

Kader 2.1 Wet natuurbescherming

Natura 2000

Artikelen 2.1 tot en met 2.11 van de Wet natuurbescherming regelen de bescherming van Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden). Voor Natura 2000-gebieden zijn instandhoudingsdoelen opgesteld voor habitats, soorten, broedvogels en / of niet-broedvogels. Artikel 2.7 van de Wet natuurbescherming verplicht om vooraf te beoordelen of ingrepen / activiteiten in of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de voor deze gebieden aangewezen instandhoudingsdoelen. Mocht sprake zijn van (significant) negatieve effecten dan kan het aanvragen van vergunning bij bevoegd gezag (meestal de provincie waarbinnen de ingreep of activiteit plaatsvindt) aan de orde zijn.

Bescherming van houtopstanden

Artikelen 4.1 t/m 4.6 van de Wet natuurbescherming regelen de bescherming van houtopstanden. Hiervoor zijn voornamelijk provincies verantwoordelijk. Daarnaast geldt dat gemeenten regels stellen voor de bescherming van houtopstanden. De Wnb geldt alleen voor houtopstanden met zelfstandige eenheden van meer dan 10 are of meer dan 20 bomen in één of meerdere rijen gelegen buiten een bebouwde kom Wnb-wet. Voor 'specifieke houtopstanden' zoals éénrijige populieren langs landbouwpercelen of specifieke velmaatregelen gelden uitzonderingsregels.

Soortbescherming

Artikelen 3.1 tot en met 3.11 van de Wet natuurbescherming regelen de bescherming van soorten. De bescherming van soorten is opgedeeld in drie categorieën:

- Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn (artikel 3.1 Wet natuurbescherming), in de praktijk onderverdeeld in:
 - Vogels met jaarrond beschermde nesten zoals Huismus, Gierzwaluw en Buizerd, en
 - Overige vogels wier nesten alleen tijdens het broedseizoen (periode van nestbouw, eileg, broeden en voeren van de jongen op het nest) zijn beschermd;
- Soorten van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I) zoals bedoeld in artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming;
- Overige nationaal beschermde soorten (artikel 3.10 Wet natuurbescherming), onderverdeeld in:
 - Soorten waarvoor provinciaal geen vrijstelling geldt, en
 - Soorten waarvoor provinciaal wel vrijstelling geldt.

Voor het overtreden van verbodsartikelen bij ruimtelijke ingrepen is het noodzakelijk om ontheffing aan te vragen bij bevoegd gezag (veelal de provincie waarbinnen de ingreep plaatsvindt). Voor het verkrijgen van een ontheffing dient een aanvullende rapportage opgesteld te worden waarin o.a. wordt aangegeven hoe gezorgd wordt dat schade tot een minimum beperkt blijft en of compenserende maatregelen aan de orde zijn.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

De bescherming van het Nationaal natuurnetwerk (NNN; de voormalige EHS) is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro: Stb 2016 nr. 351) en uitgewerkt in provinciale verordeningen.

In het Barro staat dat bij provinciale verordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen. De ligging van die gebieden wordt geometrisch vastgelegd. Bij provinciale verordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen het NNN, waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan, geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in provinciale verordeningen.

2.2 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische toetsing is gebaseerd op een uitgevoerde quickscan en aanvullend onderzoek naar Kamsalamander. Het aanvullend onderzoek naar Kamsalamander is uitgevoerd conform het kennisdocument van Kamsalamander (BIJ12 2017). Tabel 2.1 geeft een overzicht van de uitgevoerde bezoeken en bijbehorende omstandigheden.

Quickscan natuurtoets

Het veldbezoek ten behoeve van de quickscan natuurtoets is uitgevoerd op 13 juni 2018 (droog, licht bewolkt, 16°C, windkracht 1 Bft). Het plangebied en de directe omgeving zijn onderzocht door een ecooloog van Ecogroen. Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming, houtopstanden en mogelijke relaties tussen het onderzoeksgebied en beschermde gebieden. Daarnaast is in kaart gebracht of (mogelijke) jaarrond beschermde nesten van broedvogels aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Van de te vellen bomen is bepaald of deze binnen of buiten de bebouwde kom Wet natuurbescherming liggen. De te kappen bomen zijn geïnspecteerd op boomholtes en spleten voor vleermuizen. Aangetroffen boomholtes en spleten zijn nader geïnspecteerd middels een spouw kijker. Op basis van het uitgevoerde literatuuronderzoek en het veldbezoek is beoordeeld welke soorten (mogelijk) aanwezig zijn en is bepaald of het plangebied gelegen is in of nabij beschermde gebieden. Vervolgens is op basis van het voornemen (zie hoofdstuk 1.2) bepaald welke effecten kunnen optreden op beschermde soorten en gebieden. Indien sprake is van negatieve effecten is advies gegeven over te nemen vervolgstappen.

Kamsalamanderonderzoek

Voor het vaststellen van de aan- of afwezigheid van Kamsalamander zijn voor een periode van drie nachten in totaal drie fuiken geplaatst in de poel buiten het plangebied (zie tabel 2.1). De fuiken zijn elke dag gecontroleerd. Het plaatsen van de fuiken heeft plaatsgevonden op 22 juni 2018. Vervolgens zijn de fuiken op 23 t/m 25 juni eenmaal per dag gecontroleerd en geleegd.

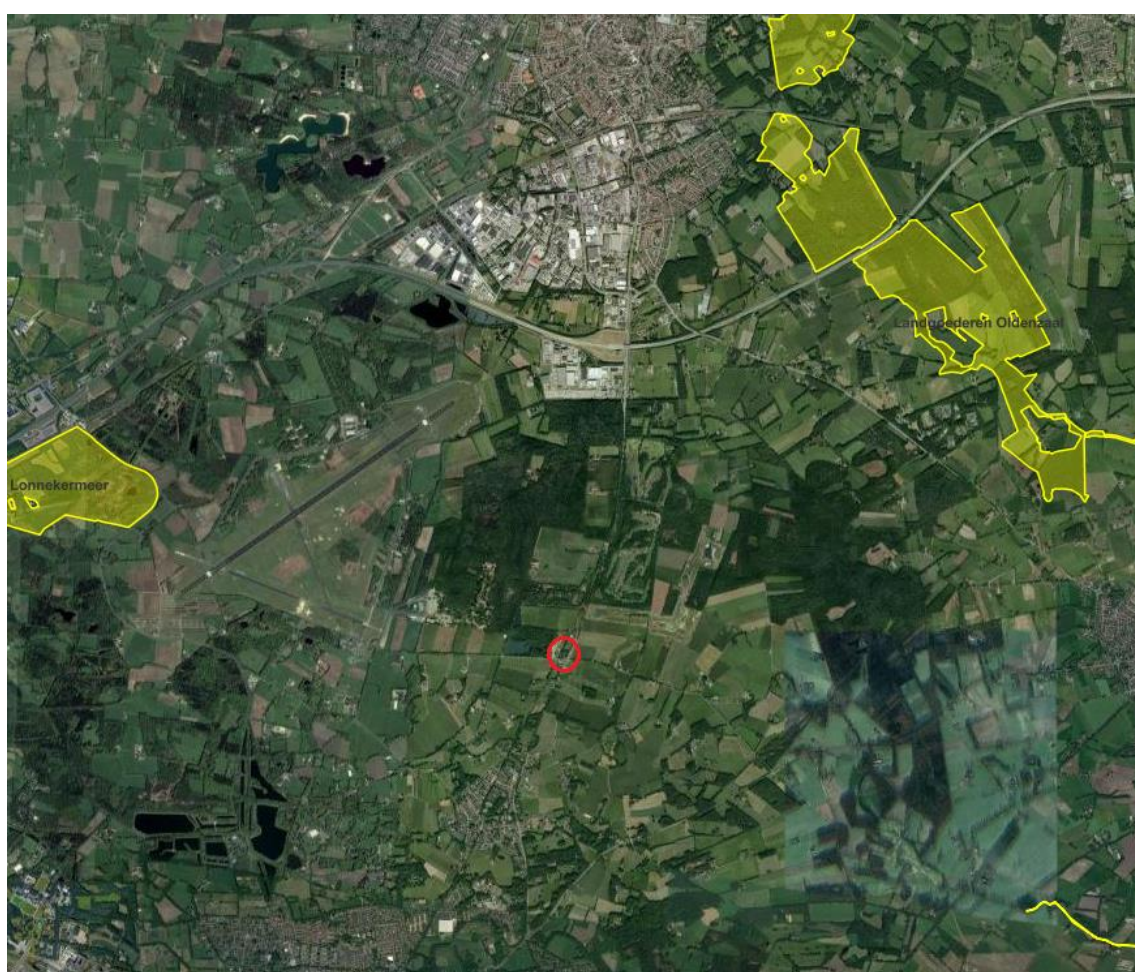
Tabel 2.1 Uitgevoerde veldbezoeken en bijbehorende omstandigheden

Bezoek	Moment v/d dag	Datum	Weersomstandigheden	Accent soortgroep
1	Overdag/avond	13 juni 2018	Licht bewolkt, droog 16°C	Quicksan
2	Ochtend	23 juni 2018	Bewolkt, droog 15°C	Kamsalamander
3	Ochtend	24 juni 2018	Bewolkt, droog 16°C	Kamsalamander
4	Ochtend	25 juni 2018	Bewolkt, droog 14°C	Kamsalamander

3. Gebiedsbescherming en houtopstanden

3.1 Natura 2000

Het plangebied ligt niet in Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is 'Lonnekermeer' gelegen op een afstand van circa 4 kilometer ten westen van het plangebied (zie figuur 3.1). Gezien de aard van de werkzaamheden, de afstand tot Natura 2000-gebied en de tussenliggende infrastructuur en bebouwing zijn -met uitzondering van stikstofdepositie- negatieve effecten op instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden op voorhand met zekerheid uit te sluiten.

Figuur 3.1 Ligging plangebied (rood omcirkeld) ten opzichte van N2000-gebieden.

Emissie van stikstofoxiden ontstaat onder andere door verbranding van fossiele brandstoffen bij inzet van machines of door verkeer. Voor projecten met een stikstofdepositie hoger dan 0,05 mol N/ha/jaar op een Natura 2000-gebied is het noodzakelijk om vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen.

Negatieve effecten door toename van de stikstofdepositie in de aanlegfase zijn onwaarschijnlijk maar alleen met zekerheid uit te sluiten met behulp van een AERIUS-berekening. Na de herinrichting en bij de ingebruikname vindt geen toename van stikstofdepositie plaats omdat de verkeersintensiteit niet wijzigt.

Voor het in beeld brengen van mogelijke negatieve effecten door toename van de stikstofdepositie, adviseren wij om met het rekenprogramma AERIUS de stikstofdepositie te berekenen.

3.2 Natuurnetwerk Nederland

Uit de Atlas van de Provincie Overijssel blijkt dat het plangebied geen deel uit maakt van NNN-gebied (Provincie Overijssel 2018). Wel grenst het plangebied in de meest westelijke hoek aan NNN-gebied. Het NNN-gebied grenzend aan het plangebied betreft 'Droog bos met productie' (N16.03). Specifiek worden geen bomen gekapt binnen NNN-gebied.

Gezien de tijdelijke aard van de werkzaamheden, reeds aanwezige verstoring door verkeer en het feit dat de verkeersintensiteit bij de ingebruikname niet toeneemt zijn geen negatieve effecten op NNN-gebied te verwachten. Vervolgstappen ten aanzien van NNN-gebieden zijn daarmee niet aan de orde.

3.3 Bescherming houtopstanden

De locatie van de te kappen bomen vallen buiten de bebouwde kom Wet natuurbescherming. De Wet natuurbescherming (onderdeel Houtopstanden) geldt enkel voor bomen die deel uitmaken van een bomenrij van minstens 20 bomen of wanneer bomen worden geveld in een houtopstand van 10 are of meer. De te vellen bomen ten noorden van de Oude Deventerweg maken onderdeel uit van een houtopstand van meer dan 10 are. Daarnaast wordt een enkele boom langs de Landweerweg geveld. Deze boom of bomen maken onderdeel uit van een bomenrij van minstens 20 bomen. De te vellen bomen vallen niet onder de uitzonderingen (zie kader 3.1) zoals genoemd in artikel 4.1 Wnb. Voor de te vellen bomen binnen het plangebied is daardoor de Wet natuurbescherming van toepassing. Voor de te kappen bomen geldt daarom een meldingsplicht en een herplantplicht.

Kader 3.1 Uitzonderingen Wet natuurbescherming onderdeel Houtopstanden (Artikel 4.1 Wnb)

Voor onderstaande houtopstanden is een meldingsplicht (kapmelding) niet aan de orde:

- houtopstanden op erven en in tuinen
- onderhoud om de groei van het overblijvende groen te bevorderen (dunning)
- periodiek kappen van hak- of griendhout
- houtopstanden waarvoor vrijstelling is verleend
- wegbepantingen en eenrijige bepantingen die bestaan uit populieren of wilgen, op of langs landbouwgronden en waterwegen
- vruchtbomen en windschermen om boomgaarden
- naaldbomen van maximaal 20 jaar oud, bedoeld als kerstbomen
- kweekgoed
- bepantingen die bestaan uit populieren, wilgen, essen of elzen voor de productie van houtige biomassa als zij
 - tenminste eens per 10 jaar worden geoogst.

- o een aaneengesloten beplantingseenheid zijn die bestaat uit minstens tienduizend stoven per hectare en die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken, breder dan 2 meter.
- o na 1 januari 2013 zijn aangelegd.

Meldingsplicht

Een meldingsplicht van de kap moet minimaal één maand voorafgaand aan de kapwerkzaamheden ingediend worden bij de Provincie Overijssel. Dit kan door op de website van de Provincie Overijssel het formulier 'meldings- en aanvraag Wet natuurbescherming' digitaal in te vullen.

Herbeplantingsplicht

Voor de geveldde bomen moet gecompenseerd worden, wat gebeurt middels herbeplanting. De herbeplanting dient binnen 3 jaar na de kap van de bomen uitgevoerd te worden op dezelfde plek als de geveldde bomen. De nieuwe beplanting dient kwalitatief en kwantitatief in verhouding te staan tot de geveldde houtopstand. Indien niet op dezelfde plaats herbeplant kan worden, kan ontheffing aangevraagd worden bij de provincie ten behoeve van herbeplanting op andere grond. We adviseren om vervolgstappen ten aanzien van houtopstanden met bevoegd gezag (Provincie Overijssel) af te stemmen.

4. Soortbescherming

4.1 Flora

Beschermde planten

In het plangebied zijn algemene soorten van ruderaal verstoord en groenstroken aanwezig. Aangetroffen plantensoorten zijn onder andere Grote brandnetel, Gestreepte witbol, Smalle weegbree, Brede weegbree en Rode klaver. Daarnaast zijn op het terrein van de voormalige houtzagerij ook Ridderzuring, Akkerdistel, Teunisbloem *spec.*, Harig wilgenroosje en braamstruweel aanwezig.

Het bosgebied ten westen van Oldenzaalsestraat 1009 bestaat voornamelijk uit zeer dunne loofbomen met soorten als Hazelaar, Ruwe berk en Gewone Esdoorn. De te kappen bomen op de kavel van Oldenzaalsestraat 1009 zijn forse (solitaire) bomen van Fijnspar, Zilverpopulier, Ruwe berk en enkele fruitbomen.

Tijdens het veldbezoek zijn geen in de Wet natuurbescherming beschermde plantensoorten aangetroffen. Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling, de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens worden deze soorten ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora is in het kader van de Wet natuurbescherming niet aan de orde.

Ongewenste exotische planten

Verder wijzen we er, buiten deze opdracht om, op dat verspreid op het terrein van de voormalige houtzagerij Reuzenbalsemien in de (verruigde) bosranden en in het bos is aangetroffen met een totale omvang van >1.000 m² (zie figuur 4.1). Reuzenbalsemien is een invasieve exoot en hoort van nature niet in Nederland thuis en staat op de zogeheten Unielijst (zie kader 4.1). De soort kan zich in de Nederlandse natuur snel vermeerderen wat negatieve gevolgen met zich meebrengt. Invasieve exoten verdringen inheemse plantensoorten en zorgen voor economische schade. Om schade tot een minimum te beperken is het essentieel om een passende beheer- en bestrijdingsstrategie uit te voeren.

Kader 4.1 Invasieve exoten op de unielijst

Per 3 augustus 2016 geldt een Europees verbod (EU-exotenverordening 1143/2014) op bezit, handel, kweek, transport en import van een aantal schadelijke exotische planten en dieren. Deze soorten staan op de zogenaamde Unielijst.

Deze invasieve exoten zijn op de Unielijst geplaatst omdat ze in delen van de EU schade (kunnen gaan) toebrengen aan de biodiversiteit en/of ecosystemendiensten. Ze kunnen ook nadelige gevolgen hebben voor de menselijke gezondheid, veiligheid of de economie. Men mag onder andere geen handel drijven met een soort die op de Unielijst staat. Verder geldt voor lidstaten de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen en te verwijderen of de populatie zodanig te beheren dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Reuzebalsemien verspreidt zich via zaad. De soort heeft een mechanisme waardoor zaad enkele meters ver weg kan worden geslingerd. Bij het bestrijden van Reuzebalsemien is het van belang te voorkomen dat de plant tot zaadzetting kan komen.

Het uittrekken van de planten is arbeidsintensief maar een zeer effectieve methode bij de bestrijding van de Reuzenbalsemien. Het uittrekken dient in juni-juli, voor het ontluiken van de eerste bloemen plaats te vinden, om zaadzetting en noodbloei te voorkomen. Het is niet nodig om het hele wortelstelsel te verwijderen maar wel de grote wortels direct aan de stengel. Het wortelstelsel is oppervlakkig en beperkt. Bij zeer grote oppervlakten is maaien een alternatieve bestrijdingsmethode. Afmaaien moet zo dicht mogelijk bij de grond geschieden om opnieuw opschieten en noodbloei te voorkomen.

De zaden van Reuzebalsemien zijn tot 2 á 3 jaar kiemkrachtig waardoor het noodzakelijk is de bovengenoemde bestrijdingsmethode drie opéénvolgende jaren uit te voeren. Op deze manier wordt voorkomen dat Reuzebalsemien alsnog opkomt. Op plekken met Reuzebalsemien waar geasfalteerd wordt, is het uittrekken van Reuzebalsemien niet noodzakelijk. Daarnaast adviseren we om (toekomstige) berm in te zaaien met een gras- of bloemenmengsel. Dit voorkomt dat (nog aanwezige) zaden van Reuzebalsemien kunnen ontkiemen doordat het niet opgewassen is tegen de concurrerende werking van de grassen. Het ontgraven van grond is niet noodzakelijk als bovengenoemde bestrijdingsmethode wordt toegepast. Mocht er toch gegraven worden op plekken met Reuzebalsemien, adviseren we om de ontgraven grond juist toe te passen om verspreiding te voorkomen.

We adviseren om het maaisel en eventueel ontgraven grond met Reuzenbalsemien gescheiden te houden en af te voeren naar een gecertificeerd bedrijf of zodanig te hergebruiken dat de zaden niet meer kunnen kiemen.

Figuur 4.1 Aangetroffen Reuzenbalsemien (links) en de globale groeilocatie (rechts).

4.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 4.2). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven en op welke wijze ze beschermd zijn.

Kader 4.2 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven / zomerverblijven, baltslocaties / paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foerageergebieden

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

Binnen het plangebied zijn geen potentiële vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in bomen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Bomen zijn ongeschikt als vaste verblijfplaats door het ontbreken van geschikte holten of spleten. Bebouwing ontbreekt binnen het plangebied. Vervolgstappen ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aan de orde.

Foerageergebied

Het plangebied en de directe omgeving is door de aanwezigheid van gazon en bosgebied geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Gezien de aard van het plangebied en de groene omgeving is alternatief foerageergebied ruim voorhanden en is er geen sprake van onmisbaar foerageergebied. Vervolgstappen voor foerageergebieden van vleermuizen zijn niet aan de orde.

Vliegroute

De laanbeplanting langs de Oude Deventerweg en Landweerweg is geschikt als vliegroute voor vleermuizen. Echter als gevolg van de plannen worden geen opgaande lijnvormige structuren verwijderd die van belang kunnen zijn als onmisbare vliegroute voor vleermuizen. Na afronding van de werkzaamheden is bovendien laanbeplanting langs de zuidzijde van de kavel Oldenzaalsestraat 1009 aangebracht. De voorgenomen activiteiten geven dan ook geen aanleiding schade te veronderstellen aan onmisbare vliegroutes van vleermuizen. Vervolgstappen voor vliegroutes van vleermuizen zijn niet aan de orde.

We adviseren -rekening houdend met het zorgbeginsel (art 1.11 Wet natuurbescherming)- om de werkzaamheden niet uit te voeren tussen zonsondergang en zonsopgang in verband met mogelijke lichtverstoring op vleermuizen die gebruik maken van de laanbeplanting langs de Oude Deventerweg en Landweerweg als vliegroute.

Grondgebonden zoogdieren

Grote bosmuis

Tijdens het veldonderzoek zijn geen exemplaren Grote bosmuis of sporen die wijzen op aanwezigheid van de soort, waargenomen. Wel vormen de met braam begroeide randen van bosgebied bij het terrein van de voormalige houtzagerij in het plangebied geschikt leefgebied voor Grote bosmuis (zie kader 4.3).

De soort is sinds enkele jaren bezig met een opmars vanuit Duitsland en het aantal waarnemingen in het oostelijk grensgebied neemt toe. De dichtstbijzijnde waarneming van Grote bosmuis is gelegen op 3,5 kilometer afstand zuidelijk van het plangebied nabij Park Stokhorst in Enschede (NDFP 2018).

Kader 4.3 Grote bosmuis

Grote bosmuis komt vooral voor in oude eiken- en beukenbossen, al dan niet met een uitgebreide kruidlaag (Twisk et al. 2010). Op basis van eigen ervaringen met Grote bosmuis in de omgeving van Overdinkel is de biotoopkeuze van Grote bosmuis veel minder kritisch en blijkt de soort ook voor te komen in structuurrijke houtwallen/singels. Dit beeld komt overeen met vangstlocaties in Drenthe en Groningen waar de soort voorkomt in de randen van jonge bossen en singels met bramenstruweel en brandnetelruigte (Bekker 2013).

Door de plannen kan geschikt leefgebied van Grote bosmuis verloren gaan door het verwijderen van braamstruweel en of aangrenzende boselementen. Voor Grote bosmuis is het mogelijk te werken volgens een goedgekeurde gedragscode zoals de Gedragscode voor Waterschappen (Unie van Waterschappen 2012) of gedragscode 'Provinciale infrastructuur' (BTL Advies B.V, 2013). Door te werken volgens een dergelijke gedragscode is het aanvragen van ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming niet noodzakelijk. Van belang is om de maatregelen die nodig zijn voor Grote bosmuis vast te leggen in een ecologisch werkprotocol, zodat aantoonbaar gewerkt wordt conform de gedragscode.

Overige soorten

In het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en/of te verwachten. Dit zijn onder andere Egel, Mol, Rosse woelmuis, Bosmuis en Konijn. Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren van deze grondgebonden zoogdieren geschaad worden. In voorliggende situatie geldt in de provincie Overijssel automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

Verblijfplaatsen van overige nationaal beschermde soorten zonder provinciale vrijstelling (zoals Steenmarter en Das) worden op basis van terreinkenmerken, het veldbezoek en bekende verspreidingsgegevens uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

4.3 Broedvogels

Bij broedvogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillende beschermingsregime (zie kader 2.1).

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Wet Natuurbescherming verwijderd worden.

Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 4.4).

Broedvogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn

In het plangebied en in de directe omgeving van het plangebied zijn geen (potentiële) nestlocaties of onmisbare foerageergebieden aangetroffen van vogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn.

Kader 4.4 Broedvogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Bui-zerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Overige broedvogels

Door de aanwezigheid van bos en opgaand struweel is binnen en in de directe omgeving van het plangebied broedbiotoop aanwezig voor algemene vogelsoorten als Houtduif, Vink, Gaai, Ekster, Heggenmus, Winterkoning, Merel, Roodborstje en Turkse tortel.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Voor werkzaamheden met schadelijke effecten op broedvogels wordt veelal geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Werkzaamheden worden zo veel mogelijk buiten het broedseizoen uitgevoerd. Voor meeste soorten kan de periode tussen half maart en eind juli worden aangehouden als broedseizoen. Wanneer werkzaamheden binnen deze perioden worden uitgevoerd adviseren we om een broedvogelcontrole door een ter zake deskundige uit te laten voeren. Tijdens de broedvogelcontrole wordt gekeken of zich broedende vogels ophouden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Bij uitvoering van de werkzaamheden in de periodes tussen half februari – half maart en half juli – half oktober, adviseren we na te gaan of nog bewoonde nesten van de vroeg of laat in het seizoen broedende Houtduif en Turkse tortel aanwezig zijn binnen het plangebied.

Bij het onverwacht aantreffen van nesten van broedvogels dienen de betreffende werkzaamheden direct te worden gestaakt en direct contact te worden gezocht met de ecologisch toezichthouder (of uitvoerder). Vervolgens wordt in overleg bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd.

4.4 Amfibieën

Door de afwezigheid van permanent oppervlaktewater wordt voortplanting van amfibieën binnen het plangebied uitgesloten.

Kamsalamander

Voortplanting

Het voorkomen van Kamsalamander is bekend in de omgeving. Kamsalamander is in 2010 waargenomen in de poel circa 50 meter noordelijk van de kavel Oldenzaalsestraat 1009. Tijdens aanvullend onderzoek naar Kamsalamander is de aanwezigheid van Kamsalamander in deze poel vastgesteld (zie figuur 4.2). Er zijn zowel mannelijke als vrouwelijke adulten gevangen waardoor de poel, naast foerageergebied, hoogstwaarschijnlijk ook dient als voortplantingswater. Er zijn tijdens het aanvullend onderzoek naar Kamsalamander geen larven of juveniele exemplaren gevangen.

Overwintering

In ruigtes en bosgebied binnen het plangebied is overwinteringshabitat van Kamsalamander aanwezig. Overwinteringslocaties van Kamsalamander bevinden zich vaak minder dan 100 meter van het voortplantingswater (BIJ12, 2017). In de omgeving van de poel is alternatief overwinteringshabitat ruim voorhanden. Bijlage 2 geeft een overzicht van het leefgebied van Kamsalamander in de directe omgeving van het plangebied. Door voorgenomen kap- en snoeiwerkzaamheden gaat overwinteringshabitat van Kamsalamander permanent verloren waardoor het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk is.

Figuur 4.2 Links: Twee kamsalamanders. Rechts: Eén Kamsalamander en één Kleine watersalamander.

Vervolgstappen

- Voor het verwijderen van overwinteringshabitat van Kamsalamander is het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Deze ontheffingsaanvraag dient vergezeld te gaan van een activiteitenplan waarin staat beschreven welke mitigerende maatregelen worden genomen om schade aan Kamsalamander te voorkomen en leefgebied te behouden.

- Met het oog op mogelijk aanwezige broedvogels adviseren we om kap- en snoeiwerkzaamheden uit te voeren in de winterperiode. Gezien de aanwezigheid van overwinterende kamsalamanders is het van belang dat de bodem gedurende de kap- en snoeiwerkzaamheden zoveel mogelijk ongemoeid blijft. Dit is mogelijk door stobben te laten zitten en betreding door voertuigen zoveel mogelijk te beperken. De resterende stobben dienen verwijderd te worden buiten de winterrustperiode van Kamsalamander. De winterrustperiode van Kamsalamander loopt globaal van augustus tot en met maart.
- Daarnaast adviseren we om het snoeiafval te deponeren in het overblijvende overwinteringsgebied om de kwaliteit van aanwezig overwinteringsgebied te waarborgen. Dit is mogelijk door het plaatsen van bijvoorbeeld takkenrillen en boomstammen.

Overige beschermde amfibieën

Op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en verspreidingsgegevens wordt overwintering van de in de Habitatrictlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en nationaal beschermde amfibieën (zoals Poelkikker en Rugstreeppad) uitgesloten.

Wel is in de directe omgeving van het plangebied overwintering van algemene soorten amfibieën zoals Kleine watersalamander, Gewone pad en Bruine kikker te verwachten in aanwezige ruigtes, (muizen)holen en de strooisellaag onder bosschages in de directe omgeving van het plangebied. Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren van vrijgestelde beschermde amfibieën geschaad worden. In voorliggende situatie geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze amfibieën niet aan de orde is.

4.5 Overige soortgroepen

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens wordt in het plangebied geen voortplanting of vaste verblijfplaatsen verwacht van beschermde reptielen, vissen en ongewervelden. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor deze soortgroepen.

5. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

BIJ12 (2017). Kennisdocument Kamsalamander *Triturus cristatus*. Versie 1.0.

Broekhuizen, S. et al. (2016) Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur in Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

BTL Advies B.V. (2013). Gedragscode Provinciale Infrastructuur. In het kader van de Flora- en faunawet. Definitief d.d. 16 januari 2013.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlands Fauna 9.

Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Ministerie van EZ (2015). Besluit van de Minister van Economische zaken van 15 oktober 2015, DGAN-PDJNG / 15129301, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Provincie Overijssel (2017). Omgevingsverordening Overijssel 2017, vastgesteld. 12-04-2017

Staatsblad van het koninkrijk der Nederlanden (2016). Jaargang 2016, Nr. 34. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming).

Unie van Waterschappen (2012). Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen. Maart 2012.

Internet

Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>).

NDFF (<https://ndff-ecogrid.nl>) geraadpleegd 17 juli 2018.

Provincie Overijssel (2018). Atlas van Overijssel (http://gisopenbaar.overijssel.nl/viewer/app/atlasvanoverijssel_basis/v1). Geraadpleegd 16 juli 2018

RAVON.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen)

SOVON.nl (website met soortinformatie over vogels).

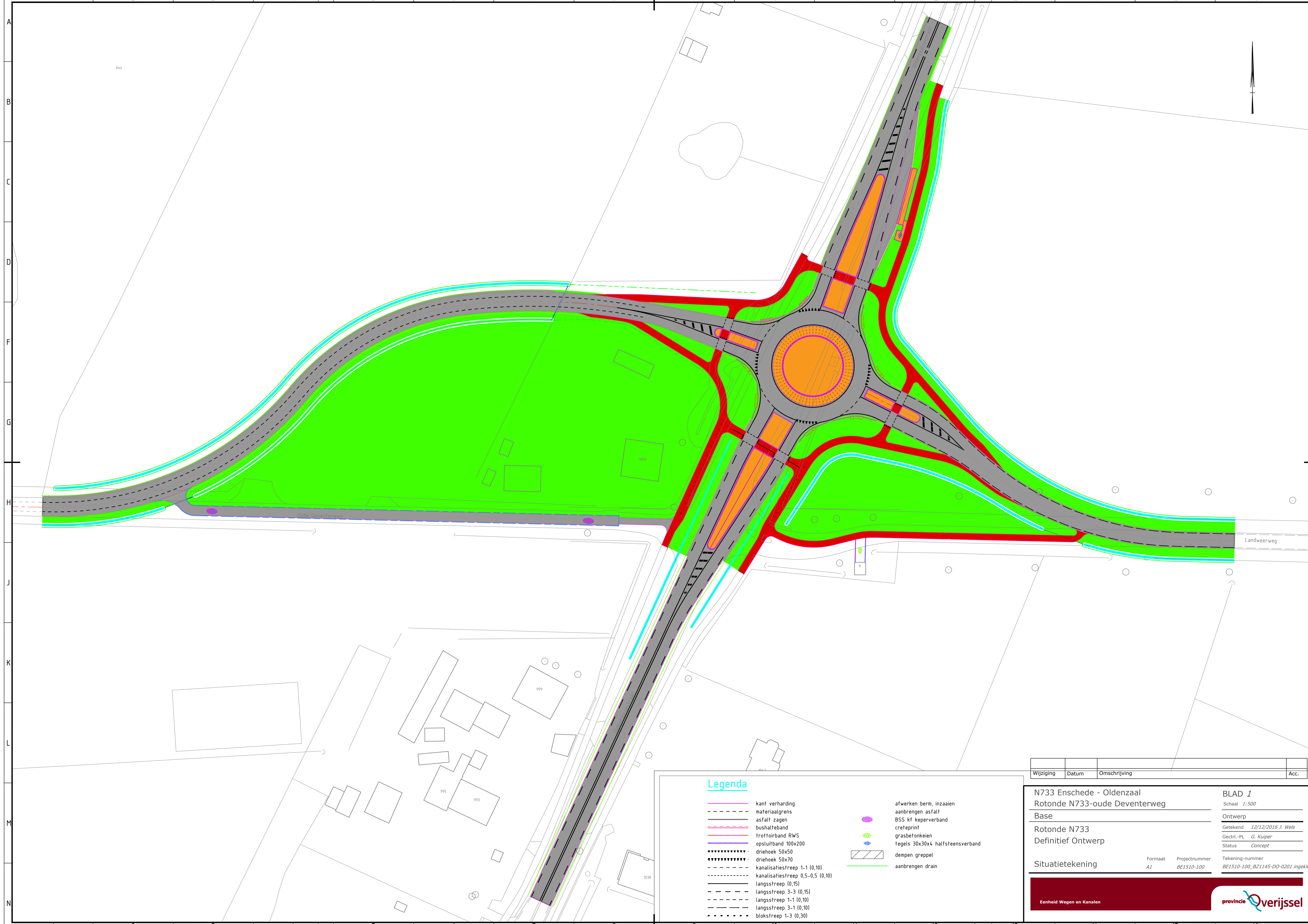
Vlinderstichting.nl (website met soortinformatie over vlinders en libellen)

Zoogdierenvereniging (2018). Website met soortinformatie over de Nederlandse zoogdieren.

Bijlagen

Bijlage 1 – Voorlopige inrichtingsschets

Legenda

—	kant verharding	■	afwerken berm, inzaaien
- - -	materiaalgrens	■	aanbrengen asfalt
—	asfalt zagen	■	BSS kf keperverband
—	bushalteband	■	creteprint
—	trottoirband RWS	■	grasbetonkeien
—	opsluitband 100x200	■	tegels 30x30x4 halfsteensverband
●	driehoek 50x50	■	dempen greppel
●	driehoek 50x70	■	aanbrengen drain
—	kanalisatiestreek 1-1 (0,10)		
—	kanalisatiestreek 0,5-0,5 (0,10)		
—	langsstreek (0,15)		
—	langsstreek 3-3 (0,15)		
—	langsstreek 1-1 (0,10)		
—	langsstreek 3-1 (0,10)		
—	blokstreek 1-3 (0,30)		

Wijziging	Datum	Omschrijving	Acc.

N733 Enschede - Oldenzaal		BLAD 1
Rotonde N733-oude Deventerweg		Schaal 1:500
Base		Ontwerp
Rotonde N733		Getekend 12/12/2016 J. Wels
Definitief Ontwerp		Gectrl.-Pl. G. Kuiper
		Status Concept
Situatietekening		Tekening-nummer
Formaat A1	Projectnummer BE1510-100	BE1510-100_BZ1145-DO-0201 ingetekend 2017-01-20

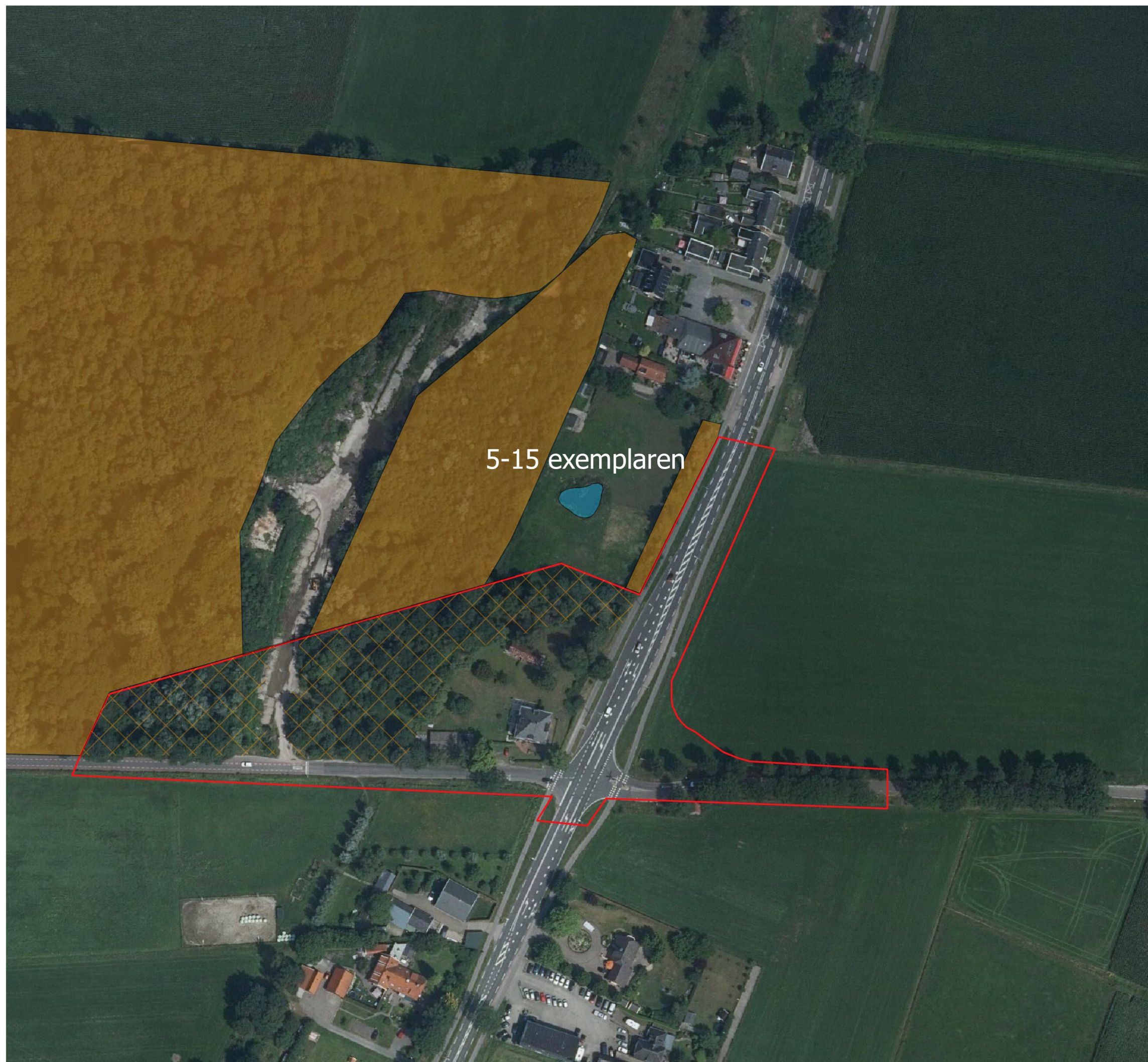
Bijlage 2 – Leefgebied Kamsalamander

Project
Aanleg rotonde N733 Enschede

Onderwerp
Leefgebied Kamsalamander

Legenda

- Voortplantingswater
- Alternatief overwinteringshabitat
- Overwinteringshabitat wat verloren gaat
- Plangebied

5-15 exemplaren

Datum
26-6-2018

Versie
1

Kaartnummer
/

Schaal
1:1.586

Kaartondergrond
BGT/PDOK

Formaat
A3, liggend

Opdrachtgever
Provincie Overijssel

Getekend door
R.Olthof

Projectnummer
18-299

Emmastraat 16
8011 AG ZWOLLE

T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

**eco
groen**
advies & ingenieursbureau